

Warszawa, 29.02. 2016 r.

Sekretarz Stanu

DWOiP-II-072-1/16 /4
160224-00165

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -03- 03
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw

Obywatelskich

Odpowiadając na pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 31 grudnia 2015 r. dotyczące braku przepisów upoważniających kuratorów do wykonywania wywiadów środowiskowych w postępowaniach rodzinnych wykonawczych uprzejmie przedstawiam co następuje.

Obecnie obowiązujący *Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Dz. U. 2015. 2316) - zwany dalej *Regulaminem*, nie zawiera szeregu przepisów o charakterze proceduralnym, normujących kwestie wykonywania orzeczeń sądów w sprawach rodzinnych, opiekuńczych i nieletnich.

Regulacje prawne w powyższym zakresie wyeliminowała już nowelizacja *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* z dnia 25 czerwca 2015 r. (Dz. U. z 2015 925), która uchyliła w szczególności przepisy § 259, 260 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. *Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. 259).

Głównym, choć nie jedynym powodem uchylecia tego rodzaju unormowań była konieczność dostosowania przepisów *Regulaminu* do zakresu upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. 2015. 133 ze zmianami). W konsekwencji z systemu

prawnego wyeliminowano przepisy, dla których właściwym miejscem ulokowania są inne akty prawne – Kodeks postępowania cywilnego, ewentualnie Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy lub przepisy wykonawcze wydane na podstawie odpowiedniej delegacji ustawowej w obowiązujących aktach normatywnych innych niż wskazane kodyfikacje.

Uchylenie wskazanych przepisów § 259, 260 *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* z 2007 r. stanowi w istocie część szerszego problemu polegającego na braku kompleksowych uregulowań dotyczących wykonywania orzeczeń, głównie w sprawach rodzinnych, co powoduje znaczne trudności w praktyce zarówno sądów rodzinnych, jak i rodzinnych kuratorów sądowych. Na potrzebę wprowadzenia odpowiednich regulacji w omawianej dziedzinie wielokrotnie zwracało uwagę środowisko sędziów rodzinnych i zawodowych kuratorów rodzinnych.

Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega potrzebę uregulowania tych kwestii zwłaszcza biorąc pod uwagę implikacje, jakie mogą wynikać zarówno w sferze wykonywania orzeczeń sądów rodzinnych i opiekuńczych, jak i w sferze praw podstawowych obywateli.

Zgodzić należy się z opinią Rzecznika Praw Obywatelskich, że przeprowadzenie wywiadu w miejscu zamieszkania lub pobytu danej osoby stanowi ingerencję państwa (funkcjonariusza publicznego, którym jest kurator sądowy) w sferę praw i wolności chronionych prawem zarówno krajowym, jak i międzynarodowym. Niejasne kryteria takiej ingerencji, opartej tylko na regułach interpretacyjnych, a nie na przepisach prawa może budzić wątpliwości z punktu widzenia standardów określonych w art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.). Powołany na mocy Konwencji Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu rozpoznając sprawy z zakresu objętego Konwencją bada nie tylko prawo krajowe, lecz także jego zastosowanie przez odpowiednie organy. Ingerencja państwa w sferę życia prywatnego oraz rodzinnego podjęta na podstawie tylko reguły

interpretacyjnej niewątpliwie nie spełnia standardu tzw. „jakości prawa” określonej w orzecznictwie Trybunału.

W obowiązujących przepisach *Kodeksu postępowania cywilnego* oraz *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* nie została także uregulowana kwestia możliwości zlecenia wywiadów w sprawach opiekuńczych osób dorosłych (sprawy o ustanowienie opiekuna dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, bądź kuratora dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo lub niepełnosprawnej). W praktyce sądowej pod rządami poprzednio obowiązującego *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* często zdarzało się – co sygnalizowali Kuratorzy Okręgowi – że zawodowy kurator rodzinny odmawia przeprowadzenia wywiadu w miejscu zamieszkania takiej osoby powołując się na brak podstawy prawnej. W obecnym stanie prawnym nadal brak jest przepisu umożliwiającego przeprowadzenie wywiadu u osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie lub częściowo na etapie postępowania rozpoznawczego lub wykonawczego.

Stan ten należy uznać za wielce niezadawalający. Bez wiadomości o sytuacji rodzinnej osoby ubezwłasnowolnionej lub niepełnosprawnej, jej sytuacji bytowej i socjalnej nie jest możliwe prawidłowe określenie zakresu umocowania opiekuna bądź kuratora dla takiej osoby celem należytego wykonywania opieki bądź kurateli.

Mając na względzie powyższe zagadnienia Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło działania mające na celu wprowadzenie odpowiednich zmian w *Kodeksie postępowania cywilnego*. Konkretnie propozycje nowelizacji obowiązujących przepisów eliminujące dostrzeżone w powyższym zakresie braki i kompleksowo regulujące kwestie podstaw prawnych do zlecenia kuratorom zawodowym przeprowadzania wywiadów środowiskowych zostały już, w trybie roboczym zaproponowane przez właściwą komórkę organizacyjną resortu. Prace nad projektem odpowiednich zmian prowadzi Departament Legislacyjny wspólnie z Departamentem Wykonania Orzeczeń i Probacji.

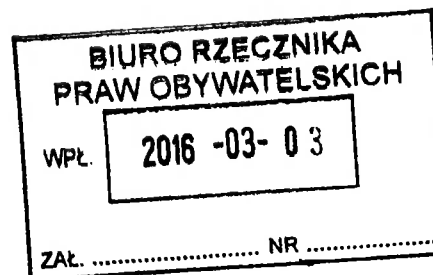
2

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Paweł Jaki

MINISTERSTWO S. RAZIEDLIWOSCI
D e p a r t a m e n t
Wykonania Orzeczen i Probecji
00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11
centrala tel. (0-22) 52 12 888
-3-

DWAIP II-072-1116/4
160224-00165

POLECONY
z potwierdzeniem odbioru

Pan
Adam Boodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Aleja Solidarnosci 77
00-090 Warszawa